

БҮРЯД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БҮРЯДАЙ ОБКОМОЙ.
БҮРЯДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ. МИНИСТРҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана

№ 286 (17059)

1985 оной сентябриин 12, суббото

Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро ээлжээтэ заседани дээрээ Агууехэ Октябриин социалис революциин 68 жэлэй ороо зориулагданан КПСС-эй ЦК-гай Урьянуудые баталба. Урьянуудей текст хэблэлдэ толилоодохо.

2000 он Солотор хугасаада СССР-эй Арадай ажамые химижүүлэх комплексно программые Политбюро хаража үзэбэ. Минеральна үтэжүүлгэнүүд болон ургамалуудые хамгаалха зүйлүүдые, һайн шанартай пластическа масса, химическэ утана болон химическэ бусад хэдэн шухала материалуудые үйлдэбэрилгые горитогордо дээшлүүлэх гээд, тус программээр хараалагдана. Химическэ промышленностие эршэмтэй түргөөрөг хүжөөлөг болбол машина бүтээлгые, хүдөө ажамые, медицинкэныудые үйлдэбэрилгые хүжөөлгые, барилгые индустрикулгые ба транспорт хүжөөлгые хурдаалгада, хүн зондо зориулагданан эд бараанай ассортиментые үргэдэлгээдэ, шанаарые дээшлүүлгээдэ ба хэрэглэмэжын шажамые хайжаруулгада туһанэмэри болохо зэргээтэй.

Байгуулагданан промышленна болон наука хуысы зэрэглэлгые саашадан хайжаруулгада программа шэглүүлгэдэхэй. Ашаг үрэхтэй технологическа процесүүдые зохиомо байгуулах, хүдэлжэ байгаа

предприятинуудые хубилган шэнэ-хээ, техникисы нэлбэхэ, химическэ продуктууд болон материалуудые үйлдэбэрилх талаар нэмэлтэ предприятинуудые ашагалгада оруулах, үйлдэбэрилгые автомедээр хангах ба оныжороруула, гараар хэдгээдэ ажалэй хубие бага болгохо, бүтээгдээг продукциян шанаарые хайжаруула ба ассортиментые үргэдэхэ талаар лх хэмжээнүүд программар хараалагдана. Химическэ индустриин ажалшадта зориулагданан гэд байр болон социальна-ажануудыд ба содой зэрэглэмийн объектуудые барилгада ехээн мүнэг зөөри номолгодохоор хараалагдана. Химижүүлгэн комплексно программээр хараалагданан Даабаринуудай дүүргэлгые хооо хинаха гээд партиан комитетүүдтэ дурдагдада.

1986—1990 онуудта үнгэтэ металлургиин түүхэй эдэй баазые болуу тургээдэ, хүжөөлөг, техникискэ хангалгые дээшлүүлэх талаар хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министруудай Советтэй тогтоол баталан абтеба. Тогтоолоор хараалагданан өһоор Унгэтэ металлургиин министривын, Машина бүтээлгын болон Барилгын министривынүүдэй нэгдэллүүд болон предприятинуудай хүдэлжэ-дые ороной бүсэд районуудта гэр

байраар хангах талаар правительствын зоёхон харааланан нэмэлтэ хэмжээ абуулануудые Политбюро хайшаба. Байрн гэрнуудые бариха ба имэ брилгада министривынүүд болон албан зургаануудай хабаралгыс үргэдэхэ талаар даабаринууд тогтоодоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевый Франци албанай хэрэгээр, ошохо ерэлгын дүнгүүдые Политбюро хаража үзөө. Франциин Президент Ф. Миттерантэй, энэ ороной политическэ болон нийтин бусад ажал абуулагдашадтай тэрэнэй хээн хөөрлээдо. Туйлагданан хэлсээнүүд хууда, Советсэ Союзтэ болон Франциин хоорондо хени ёноной харилса холбооо саашадан хүжөөлөг һайн үндэс һуури табиа гээд онсолон тэмдэглэгдэ. Европодохи аюулгүй байдлые бэхжүүлхын, нийтэ Европаны харилса холбооо үргэдэхын ба уласоорондын байдлые хайжаруулхын тулада совет-Франци дээдэ тушаалтадэй уулзагшухала удха шанартай гээд тэмдэглэгдэ. Буу зэбсгүүдые замбуулинда нэбэрүүлгые зайсуулан сабэра, ядерна болон бусад зэбсгэ хэрэгсэлүүдые урдилэн бүтээлгые болуула, Европодо болон бү-

хы дэлхэй дээрэ уласоорондын үрэ түгээ харилса холбоо хүжөөлөг талаар Советсэ Союзтэй найруулан ехэ дурдаханууд болбол манай гүрэнэй гададын политическэ зэб найрамдалта хараа шугамые үнэншэмөөр гэршэлэн харуула. Ургэн олонийтэ, олохон гүрэнүүдэй политическэ бүлгөөрхид ба хүтэл-бэрлигшэд Советсэ Союзтэй шэнэ үүсэлүүдые гайшаан дэмжээ гээд ханалгайгаар тэмдэглэгдэ. Уласоорондын харилсаануудые эрид хайжаруула, бүхы оронудай болон арадудай аюулгүй байдлые бэхжүүлэх талаар арга болжмо нэлэн абуула мэтээр эдэ үүсхэлүүд сэгнэгдээн байна.

Малагаскарай Демократическа Республикаин Президент Д. Рацис ракатай хөөрэдэлэн тухай нухар А. А. Громывын мэдээсэл, ООН-ой Генеральна Ассамблейн дүшээдхи сессии дээрэ СССР-эй делегациин хүдэлжэй тухай, мун США-гай Президенттэй ба гададын бусад политическэ ажал абуулагшадтай үнэгэрэдэлэн уулзалганууд тухай нухар Э. А. Шеварднадзин хээн мэдээсэл шатнагажа, хайшагдада.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ тогтодын болон гададын политическэ зөмб бусад асуудалуудайр шидхэбэринүүд баталан абтеба.

Орононой тоог дээрэ ашагалданан тарьяаг суглуулан халаха хүдэлмэри түлэг дундаа абуулагдама байн!

Манай бригады гэршүүд А. Ероньев, Ю. Рачинский, В. Ковалев, А. Куприянов, В. Доржиев болон бусадэй оруулган хубита ехэ байна гээд тэмдэглэгдээр. Эдэнэрнай гэрартаа ёһотой эзэн шэнгээр хандахаа гадуур, түрүү олоо аргануудые бодоттор бэлүүлгээд мун.

Мүнөө жэлэй тарья хурялга дээрэ эдэ нүхэндэй комбайнернуудай хүдэлжэ зуура, бусатаа ажалэй эрхим жэшээ харуула. Эдэнэр үдэр үүрингөө дааварине хооло улуулэн дүүргэнэ. Тэрэнэйгээ түлөө совхозой дирекци, пертком болон профкомой зүгөө магтаал хайрада хүртэнэ. Эдэнэй нэрэ хүндээ Ажалэй Алдар Солын тугууд үргэдэнэ.

Манай механизаторнууд ургуулан тарьяангаа нэгэжэе хоолоосые унагануугаар суглуулан абаха, ордосоотой эрхээр хүдэлэн, голоомооо бүхидын һурилх, намарай пайр халаха даабарина дүүргээ хэрэгтэ нанал бодолоо хандуула. Ингээд гүрэндэ хамта дээрэнэ 2100 центнер эрхын шанартай орооно тушаал даабаринангыс ажалатайгаар дүүргэгдэх ёһотой.

Мүнөө ургалан ургасая

УРДЫНХИНАА БҮРИ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Манай тракторно-тарьян ажалэй бригадын гэршүүд 1985 оной сентябриин 7-до Целиноград хотодо болон партино-ажамын дээрхтэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевый хэлэн үгэтэй танилсаад байхадаа, урдынхинаа бүри хайнаар ажаллаха гэдэн хүсэл эрмэлзэлдэ абтебад, мүнөө үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Байгша ондо урда жэлүүдтэ орходо тарья галхамнай үндэрөөршөө, овьянершөө, ургаа, Хура бороодо нэгэжэе пастангүй, алтан намарай, нарта үдэрэй час, минута бүхэиние зүөөр хэрэглэн, урдаа табилан зорилгоноуудаа бэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байнабын.

Хамтын подраядй түрүү очог аргаар хүдэлдэг манай бригада 1500 гектар гэрэ даалгаданхай юм. Энэ жэлэй январь харын хиндэ социалис уялануудаа баталан абахадаа, тарьялангында гектар бүригөө 12—13 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаж абахади гэжэ мэдүүлэ хэмди.

Харин нёдондо гектар бүригөө дунда эргээр 20,6 центнер орооно тарья хуряаж башуу.

Манай тракторно-тарьян ажалэй бригадын гэршүүд 1985 оной сентябриин 7-до Целиноград хотодо болон партино-ажамын дээрхтэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевый хэлэн үгэтэй танилсаад байхадаа, урдынхинаа бүри хайнаар ажаллаха гэдэн хүсэл эрмэлзэлдэ абтебад, мүнөө үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Байгша ондо урда жэлүүдтэ орходо тарья галхамнай үндэрөөршөө, овьянершөө, ургаа, Хура бороодо нэгэжэе пастангүй, алтан намарай, нарта үдэрэй час, минута бүхэиние зүөөр хэрэглэн, урдаа табилан зорилгоноуудаа бэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байнабын.

Хамтын подраядй түрүү очог аргаар хүдэлдэг манай бригада 1500 гектар гэрэ даалгаданхай юм. Энэ жэлэй январь харын хиндэ социалис уялануудаа баталан абахадаа, тарьялангында гектар бүригөө 12—13 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаж абахади гэжэ мэдүүлэ хэмди.

Харин нёдондо гектар бүригөө дунда эргээр 20,6 центнер орооно тарья хуряаж башуу.

Манай бригадын гэршүүд А. Ероньев, Ю. Рачинский, В. Ковалев, А. Куприянов, В. Доржиев болон бусадэй оруулган хубита ехэ байна гээд тэмдэглэгдээр. Эдэнэрнай гэрартаа ёһотой эзэн шэнгээр хандахаа гадуур, түрүү олоо аргануудые бодоттор бэлүүлгээд мун.

Мүнөө жэлэй тарья хурялга дээрэ эдэ нүхэндэй комбайнернуудай хүдэлжэ зуура, бусатаа ажалэй эрхим жэшээ харуула. Эдэнэр үдэр үүрингөө дааварине хооло улуулэн дүүргэнэ. Тэрэнэйгээ түлөө совхозой дирекци, пертком болон профкомой зүгөө магтаал хайрада хүртэнэ. Эдэнэй нэрэ хүндээ Ажалэй Алдар Солын тугууд үргэдэнэ.

Манай механизаторнууд ургуулан тарьяангаа нэгэжэе хоолоосые унагануугаар суглуулан абаха, ордосоотой эрхээр хүдэлэн, голоомооо бүхидын һурилх, намарай пайр халаха даабарина дүүргээ хэрэгтэ нанал бодолоо хандуула. Ингээд гүрэндэ хамта дээрэнэ 2100 центнер эрхын шанартай орооно тушаал даабаринангыс ажалатайгаар дүүргэгдэх ёһотой.

Мүнөө ургалан ургасая

Аруунын районий Тудлуунай совхозой нуга сабшалан хайжаруула ортяндай үннэй механизатор А. З. Абдрахманов район соогоо хүндэтэй хунүүдэй нагэн юм. Гуша харан жэлэй туршада элдэб түхэлэй трактор болон хүдөө ажахын бусад техникэ жолоодожо дүршалан Александр Зайдуловийн Бурядай АССР-эй габыата механизатор гэрһэн үндэр нэрэ эргээтэй. Нийтин малда тэжээл бэлдэгын үедэ Ц. О. Жалсановэй бригадын онсо шалгарһандын А. З. Абдрахманов хэсэн хубита бил юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. З. Абдрахманов. Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТҮСЭБҮҮД ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭХЭ

«Искра» колхозой тарьялан бүхыдөө 4384 гектар газарга ордосдо юм. Мүнөө үедэ орооһото ургамалууд баал болгон унагагдажэ дүүрэгтэбэ. Нүүлшын мэдээгээр, оройдоол 35 гектар обөөс үлөөд байна. Эдэ үдэрнүүдтэ унагагданан тарьяага суглуула хүдэлмэри түргөөр абуулагдана.

Тарья хурялгын дүн хаража үзэхэдэ, сагай уларилэй харшые муу, шиг нойтоор элбэг, тарьянай унаханшые байгаа һаань, механизаторнууд дүршэл шадабария харуулжа, ордосоотой хайнаар ажаллана. Харюусалгаа гүнзгегөөр мэдэржэ, даалгаданан техникэ комбайнер бүхэн хайнаар заһабериалан юм. Эрээн дээрэнь уршагшатайгаар ажаллана.

Колхоздо бүхыдөө тарья хурялгын 4 комплекс байгуулагданан байна. Тэдэн сооһо Владимир Сергеевич Ива-

ТҮСЭБҮҮД ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭХЭ

новой ударидаагт комплекс хайнаар ажаллана. Эндхи номбайнернууд бүхыдөө 18360 центнер орооно сохиомо, түрүү һуурида ябана. Тихээд С. П. Овсянниковой комплекс баһал арга гаран мянган центнер орооно сохиной, Комбайнер В. А. Горюнов 4 мянга гаран центнер орооно сохиомо, колхоз соогоо түрүүлжэ ябана. Унгрэнэн жэлэй чампион Н. А. Черяков тэрэнһээ хооло гээдэнгүй. Гэрэ мүнөө жэлдэ 7 мянган центнерһээ доошо бэшэ орооно сохиом социалис уялга абанхай юм.

Колхоз бүхыдөө 88 мянган центнер тарья хуряахар харааланхай. Иимэ арга боломжо колхоздо дүүрэн бил. Мүнөө үедэ эндэ хараалагданан түсэбэй хадхалһаа үлүүлэн сохихгондо, колхозой тоог дээрэ асаргадаа, Тихээд гүрэндэ 18 мянган центнер орооно

ТҮСЭБҮҮД ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭХЭ

но тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхээр хараална Ингээд гансашы һүүлшын жэлэй бүшэ, харин бузы тэбэн жэлэй гүрэндэ орооно тарья тушааха түсэб дүүргэгдэхэ байна.

Тэршэлэн тус колхоздо хөөрөөд мэлтэа хүдэлмэри дүүргэгдэбэ. Эндхи хэртаабахашад түсэбэй өһоор бүхыдөө 3 мянган центнер суглуула ёһотой аад, тэрэнэ үлүүлжэ, 27431 центнертэ хүрэгбэ. Энэ хэртаабахында 11 мянган центнерин гүрэндэ худалдагдажа, шухала хэрэг мундэ бэлүүлгэдэбэ. Уннэй хэртаабахашад Н. М. Белоусов, И. И. Кириллов гэгшлэй хубита ехэ.

Мун колхозой тарьяшад эрээн жэлэй ургасада мүнөөһөө һаналаа табиха хэмилэй. Намарай паар баян ургасын үндэн гэжэ дэмэ хэлсэдэгтэй.

Ю. ФОКИН, Мухар-Шэбэрэй район.

АМАР МЭНДЭ, ЗВЕЗДНЫЙ

Космонавтуудай ёһо зачнай дайдадэ хейсэн гэжэ хүрэмко Юрий Гагариний патянтита баггаа сэгсүүдые табиа. Нүүлээрнэ Звездный Соёлой ордон соо барай мийн тиг болыбо. В. Джанибеквэ Советэй Президиумдэ, СССР-Г. Грекс хоёр хани халуу-ий Министруудай Советэ нөөр угтананайн түлөө бакр амаршэлгын бэшгэ элэгээтэ.

КПСС-эй ОБКОМО

Байгша оной юэн харын туршада байрн гэрнуудые, соёлой-ажануудай объектуудые берилгын түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай ба жэлэй түгээсээр энэ талаар даабаринуудые зөвөтэй дүүргэхэ тушаа зүблөөн КПСС-эй обкомдо болжог үнэгэрэ. Зүблөөн КПСС-эй обкомой нэгэдэи секретарь А. М. Белякс хүтэлбэрилдэ.

Республикын Министруудай Советэй Түрүүлгэшин орлогшо Е. А. Тарасков энэ асуудалаар дэлгэрэнги үгэ хэлэбэ. Берилгын, хабсарилгын, проектын элхи зургаанууд 1985 оной социалис уялануудые бөлүүлэн, унгрэнэн юэн харын туршада нилээд ехэ хэмжээний берилгын хүдэлмэри хээн байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Гэбэе капитална берилгые эмхидхэлдэг дутуу дундууудай бил байнание үгэ хэлэлжэ онсолон тэмдэглэбэ, байрн гэрнуудые, хүгээдэй асси-садуудые, һургуу-

КПСС-эй ОБКОМО

линуудые, больница, поликлиникуудые ашагалгада тушааха талаар берилгын олон элхи зургаанууд гээдгээд ороо тэмимээд жэлэй дүүрэтэр эмхидхэлэй хүдэлмэри хангагдаха талаар хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй гэжэ заабэ.

«Жилгражданстрой», «Бурталкестрой», «Улан-Удартанстрой» трестнуудые эрилгээд В. А. Думнов, К. А. Восканян, Ю. В. Железняков гэгшэд, гэр берилгын комбинатадэй начальник В. А. Жигимонт, арадай депутатуудай бэшүүрэй рейгүй, элкомой түрүүлгэшэ В. Б. Бохиев, арадай депутатуудай Улан-Удын горьисэдкомой түрүүлгэшэ В. К. Агалов болон бусад үгэ хэлэбэ.

Зүблөөнэй түгээсэдэ КПСС-эй обкомой нэгэдэи секретарь А. М. Беляков үгэ хэлэжэ, тобшолол хээ.

Манай корр.

КПСС-эй ОБКОМО

Хани нүхээсэлэй ба бэе бээе овиглоосогын оршон байдалда үнэгэрэдэлэн хөөрөөдөнэй үедэ уласоорондын байдлые эрид шүүбэ хайжаруулгада, буу зэбсгүүдые сүээр бүтээн гаргалгые болуулагда зориулагданан Советсэ Союзтэй нүүлэй үсын өдөхки үүсхэлүүдые оруулаасан. Мүнөө үсын уласоорондын оюндай онсо шухала асуудалуудаар, Дутын ба Дундада Зүүн зүгтэхи, Африка түүдэхэй, Дундада далайн оршондохй байдалага нанал бодолоо андалагдла болоо. Мүнөө үсын уласоорондын оюндаада сэрэгэй бүлгээлдэ хабардахагүйн түлөө хүдэлмэри шухала үүргэдэ, тэррешэлэн ирано-ирак арасалдаа буулаалданда хабартай-асуудалууд харагдаа.

Энэ газарта болон журналнуудта захил абал-багахан саг үлэбэ. Энэ харюусалгата кам-партини үзэл сурталай хүдэлмэрин тон шухала юм. Тиммээд партиан, профсоюзой, организацинууд энэ хэрэгтэ харюусалга эхэ-хэлэе холбоной хүдэлмэрилгээдтэй өр, нёдондонойһоо муу бэшээр хэблэлдэ үнэгэрэхэ уялгатай.

Хэблэлдэ үгөөр һонирхолго жэлһээ жэл-багад. Манай орон соо ажануужа байһан бүлэ-нэ азын газетэ, журнал абтана. Харин манай оо ажанууһан нэгэ мянган хүндэ 1200 гаран элхи болон журнал хүртэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэ-Мон журналнуудай хууданууд дээрэ барлаг-болон правительствынай зехяа, заабарита үгэ-нэ уншагдашад һонирхолдо жөншөдгүй хүрэхэ-е. Ингээд абахада, хэблэл хадгаа арад зоний-политическэ болбосоролдо горитой нүүлөө-шанарайн нилэн горитой байһаншыс үчөө-нэ харагдана.

Энэ хэблэлдэ захил абалга ороноймнай түүхын-малда үнэгэрэгдэжэ байна. Юуб гээдэ, Эсэг-партини Агууехэ дайнда совет арадай илалта-д жэлэй оие һур жахалантайгаар, баяр ёһоло-д болон манай арад тэмдэглээд, партиан ээл-сээдые ажалай үндэр амжалтануудаар урга-нэ үедэ тэмсэжэ байна бшуу. Эдэ үйлэ уша-рнай ажал абуулануудта онсо удха оруула-ны хараадаа абажа, «Союзлечатини» агентс-тэ тоблонхой зургаанууд хэблэлдэй горитой-абуулаад, хэблэлдэ захил абалгые яһала эмхи-рүүлээд. Предприятнуудай, эмхи зургануудай, үндэй, колхоз, совхозуудай партиан органи-зацтэй баһал һайн бэлдэхэ хэрэ, тэрэниие-сэг ургэлжынгоо хиннал, хүтэлбэри дороо аба-гдэ хайнаар мэдэрэнгээр олонхын хандана. Нийтин захил абагшадта түшөлгээ, энэ үндэл-жэ байна.

Энэ хэблэлдэ нийтин захил абагшадһаа ехэ-байгшын гажэ онсо тэмдэглээ хэрэгтэй, тэдэ-нэ зоной эрбэй үүсхэлэй, эмхидхэй шада-длашлэй, харюусалгын хэр зэргэ байһанһа-н уншагдаха хүрэлгын хэм хэмжээн, энэ ехэ-сүрталай онсо аргын ашаг үрэ сэхэ дундадэй-Ингээд байхада, партиан организацинуудай-болон тэдэнэй орлогшонор эдэ эдбхитэй-абуулгые саг үргэлжэ хиннал дороо байла-гдэ туһалжа, дэмжэжэ байха уялгатай болоно

Энэ захил хэрэг ингээд зүн соохоноо ябаша-хылжэ энэ кампанин абуулагдаг гурбан на-ртын-политическэ зүдэлмэри багшаанга-рла болохуй байна. Энээн тухай ходоодоо һа-ноо байха байһанаа партиан организацинууд-дэй, ударидагшад мартха ёһотой.

Энэ хэблэлдэ захил абалга яһала хайнаар үн-байгша гэжэ хэлэ һэмди. Үнэхөөрөөшье тимэ-э республикын хэблэлдэ захил абагшад, пар-тианууд яһала горитой хүдэлмэри абуулан, ехэ эрдэ хэблэлдэ сасуулагда улуу һайн-абуулаан байна бшуу. Энэ һайн. Зүгөөр орой-дэ тухай сагай үгөөд байхадань, энгээгэр һанагаа-д арга халанхай. Нёдондо жэлдэ бүхыдэй за-нэ болон журналнуудай тоотой, а сасуулагда-дэ захилгад байгшамнай оройдоо 20—40 про-цент. Ингээдхэдэ эхэни захил абалга һүүлшын-онсо гомын гэжэ ойлгободы.

Энэ захатагыше сасуулагда, Ахын, Мухар-Шэ-рэн, Түхэнэй, Хэмжын, Октябрьска рай-оны организацинууд, «Союзлечатини» агентс-тэ оделенинууд, хэлхэе холбоной зургаанууд-дэй түлэлһэн байна. Эндэ бүхы шахуу газе-ртай захил абалга нёдондонойһоо муу бай-хылжэ, Ахын, Прибайкалын, Түхэнэй рай-онд болон «Советска Россия» газеттүүдтэ, Байкалын, Сэлэнгэ районуудта «Коммунист», «Искра», «Политическое самообразование» жур-налын Октябрьска райондо эдбхитэй гадна үе-мундада захил нёдондонойһоо үсөөнөөр-нэ. Иимэ шухала, партиан ЦК-гай хэблэлэй ор-ган эмхидхэгдэ бодото анхаралай хандуулагда-дэ тус райкомнуудай пропаганда болон аг-лэй хүдэлмэрилгээдэй һанааа зобооногүй гэ-жэ гадна «Экономическа газеттэй», «Известия», «Механизатор», «Буряад үннэй», «Буряадай-позитивүүдтэ», «Агитаторай Бюкнодот» захил абал-гатууер абуулагдана. Илангата муу байдал рай-ондые захилгада тохёбдолохой.

Райкомнууд, партикомнууд болон партбюроунууд-ын тараада абажа, дээрэ дурдагданан гээд-дэ захилдэ захил хэрэ хэрэгтэ онсо анхарал хан-лэй болоно. Саг дары зохиох хэмжээнүүдые аба-гдэжэ туһаламжада түшөлгөн, мүнөө хэдшые-хэблэй хала байгаа һаань, байдлааа эрид һай-нэгдэ. Агитаторнууд, политинформаторнууд, партиангистинууд болон бусад нийтэ эдбхи-абуулаха амжалтатайгаар эрхилхэдэ бодото-д гэжэ болон журналнуудые олоор тарааха-д арга шанартай, Юуб гээдэ, үзэл сурталай, политическэ хүдэлмэрин саашадаа хайжархадан-на бшуу.

Энэ газет болон «Байгал» журналһаа гадна «Шушуу» газетин, районно 11 газетин, «Аги-таторнууд» оршуулагдаг номернууд буряад-анхаралда табигдана. Эдэ газетэ, журналнууд-дэй түрэлхи хэлэйнгээ хүжэлгые хараадаа-нрингөө хэлэ байгуулаха, шэнэ ойгосонуудые-нэ абаха, энэ хэлээр хөөрлэдэхэ шадабари оор-нууд арга уншагшад олоо гэлэ алдуу гараха-

Энэ газетэ буряад хэлн дээрхи большевик-а табиха мун. Мүнөөшье ходоодо урда ябаха-д хайгатайгаар бэлүүлхын тулада редакциын кол-лекто. Буряад ороной ажалшад хэрэгүүдые тон-абуулаха гэжэ газетин шухала зорилго мун. Партиан, профсоюзай, комсомолой, совет бо-лоргануудай эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэл-мэриһаа гадна, буряад литература, искусств-о хүдэлмэри уншагдаха танисуула. Ажалша-маг, абари зан харуулан, моральн-этическэ интерланууд газетин хууданууд дээрэ харуу-ралад үннине» болон бусад газет болон жур-налын уншаха дуртай һаа, «Союзлечатини»-н өлк оделениндэ, хэлхэе холбоной үзэлдэ-нэ захил абагшад, почтаһондо ошоомо, тэ-нэ хээдэ болодог юм.

Энэ захил абалга түгээсэлгээ шатада оробо-н үрэг эмхидхэгшэд бүхы түсэ шадлаа, дадал-дэй дүршлөө элсүүлэн ажаллаха уялгатай.

Редактор Б. ГАРИН
АССР-и ишлэй Лейна 35
дөксө 04649

ПАРТИНА АЖАЙДАА

ТООСОН БА ХУНГАЛТА

ЭРИД ШАНГА ХӨӨРЭЛДӨӨН

Районий партина организа- цинуудта тоосоот-хунгалтын суглаанууд үнэгэрэгдэж үргэлжлэв. Наяхан «Маки» колхозий партина организа- цин тоосоот-хунгалтын суг- лан үнэгэрэгдэв. Һүүнэй жэлүүдэд тус колхоз аялаа байн үрэгдүүднэ туйлажа байхад. Арбан нэгдэхин та- бан жэлд Һу хаах тусбөө бөсөлүүлэ. Гэбшье энэ кол- хоздо үнэгэр бүрнөө Һу хаа- га 400 килограммээр доошол- он байх юм. Районий түр- рүүшын гурбан мянган «Ма- ки» колхозий халишад бай- нан юм. Тэд мүнөө үед кол- хозий ферминд энэ үндэр дунгуудыг хүрэнгүй.

Байгаа. Үбншэд ингэжэ хай- ран сагаа гээдэг байгаа ха юм. Урда жэлүүдэд колхоз 9 мянган центердээ дээш үб- нэ хурмажа абдаг байгаа. Хэрин энэ жэлд үбншын сродлоо 5 мянган центер болоо. Мүн тикхэд аянууд- дай газаар үрэмсн хайнууд- эхэнүүд хүрүнүүд олоороо со- мондонхой. Үбншэдэй хүри- нүүдэд сагтне хорболоогүй дээрлээнэ тэднинеи мал гэлхээ. Коммунист Ц.Д. Шен- хоров имэ үшэр хаража бай- гаад, һангаага зобоогүй, өөр- өг хараад, һангаа амар ябаа. Гурбан жэлэй саада тээ кол- хоздо витаминтай ногооний гурил гаргаа АВМ-0,65 түх- лэй аргегат тодогдонон юм. Мүнөөшье хүрэтэр тэр арге- гат бүхн хүсэн соогоо хүдэл- зүйнэй, Юуб гэхэдэ тэрэнэй гранулятор һалан, АВМ-шье хайша хэрэгээр тодогдонон байгаа.

Колхозий партина органи- зацин бюорог тоосоот үедэ абуулан хүдэлмэри ком- мунистууд шүүмжэлсэн, олон дутуу дунданууде болон ал- дуудуудане саған байна. Нэн түрүүн партбюро коллек- тив соогоо эмхидхэй болон нитэ-политическэ, үзэл сур- талыг хүдэлмэри абуула, ажа- лай бүтээс дээшлүүлэхэ, ажа- лай болон нитын журам бэ- хижүүлэхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэхэ, политическэ бол- он экономика хуралсалыг асуудалнуудта анхаралаа хү- лээр хандуулаа гээд тэмдэглэ- хэ шухала.

Агитаторнууд, политинфор- маторнууд, лекторнууд нитэ- политическэ, хүмүүжүүлгэ- нэй бүтээс нитын мурэм ба- хижүүлэхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэхэ, политическэ бол- он экономика хуралсалыг асуудалнуудта анхаралаа хү- лээр хандуулаа гээд тэмдэглэ- хэ шухала.

Партбюрогй гашууд болон тэрэнэй секретарь колхозой ажлашадне түсэбтэ дааброн- нуудне бөсөлүүлэхэ хэрэгтэ эл- сүүлэхэ, хаа хаангүй парти- на нүлөө шангадха талар хүдэлмэри муугаар абуулаа. Ленискэ партина эргэдэ эр- хим залуу ажалшадне үсөө- ноер абаа. Тус партина органи- заци 52 коммунистаа, партин гашуунда хоёр кандидадһаа бүридэнэ. Колхоз соо парти- на 7 бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Эдэ партина бүлэгүүд ажал- ша коллективүүд соогоо ёһо- той һайн, дайшлы хүсэн бо- ложо шадагшэй. Жэшээлхэдэ, Һу һаалин фермэдэ ажалла- даг хаалишад-коммунистууд Л. Булгутова, В. Бильданова, С. Кунтохеева гэгшэд өһөдөө эрхим һайнеар ажаллабше, сүж хүдэлдэг нүхэдөө багаар нүлөөлнэ. Эдэмнэй элдэб эдэ- би, үүсхэл бадаруула, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхы сродлохо үялгатай зонүүд ха- дам. Муугаар ажалладаг хү- нүүдтэ тэдэнэр шанга эрилтэ табингүй. Мүнөө жэлдэ кол- хоздо нитын адууһа мал олоор гэрзада орону, түгел- нууд мүнөө хүрэтэр хоро- ноор. Тэдэ тэдэнэр энэниие усадхаха хэмжээнууде абаха хэрэгтэ нүлөөгөө үзүүлнгүй.

Олонхи коммунистууд пар- тинна дааброннуудаа муугаар дүргэнэ. Партин гашуудыг дунда партина болон нит- ын журам хазагайруудга зон үшөөл би. Партина олон суглаанууд хэлсэгдэн сагтас үнэгэрэгдөөгүй. Гадна зарим коммунистууд амарше шал- тагангүй аял, суглаандаа ер- зэдгүй байна. Коммунистууд М. Усолцев, А. Ангрст- каев, В. Шенхоров болон бусад партин Уставай ёһо хазагайруудаг, партбюро шанга хөөрлэдөө тэдэнэртэй хээгүй гээд тэмдэглэгдэ. Дээр хэлсэгдэн дутуу дунда- нууд партбюрогй секретарь В. Г. Сыреновай хээн элидхэл соо шүүмжэлэгдэн байна. Элидхэл зүбшэн хэлсээн ком- мунистууд эдэ дутуу дунда- нууде дары усадхаха гэгшэн шидхэбэри баталан абаһан тогтоол соогоо бэшэ.

Энэ тоосоот хунгалтын суг- лаанда КПСС-эй Түхэнэй рай- кой хоёрдох секретарь А. П. Цымбалок хабаадаа. Колхозой партбюрогй сек- ретарь Д. Р. Тышкева хун- гадаба. Шэнэ хунгадһан партбюро болон тэрэнэй секретарь энэд хэлсэгдэн дутуу дунданууде дары усадхаха, колхозой түсэбтэ дааброннуудаа бэсүүлэхэ хэрэгтэ нүлөөлжэ үүрэгтэ ехэ болгомо, түрэл партиннга XXVII съездын нэр- гээд түрэтэйгөөр угтахэ бээ- зэдэ һангангаа.

Энэ тоосоот хунгалтын суг- лаанда КПСС-эй Түхэнэй рай- кой хоёрдох секретарь А. П. Цымбалок хабаадаа. Колхозой партбюрогй сек- ретарь Д. Р. Тышкева хун- гадаба. Шэнэ хунгадһан партбюро болон тэрэнэй секретарь энэд хэлсэгдэн дутуу дунданууде дары усадхаха, колхозой түсэбтэ дааброннуудаа бэсүүлэхэ хэрэгтэ нүлөөлжэ үүрэгтэ ехэ болгомо, түрэл партиннга XXVII съездын нэр- гээд түрэтэйгөөр угтахэ бээ- зэдэ һангангаа.

Ж. ЮБУХАЕВ, манай корр.

«Архидалга болон алко- гольаме аргисуула хэмжээнууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР- ын Министруудай Советэй тогтоолуудтай танилсаад бай- хада манай ажыхын хүдэл- мэршэд бололтоо болоһон, тэрэниие дэмжэһэн байна.

Архи ууха гээшэ амарше та- лаһаа муу, экономика болон моральна хохидол уша- руулан. Энэ хада манай об- ществын ажабайдалда тээ- шгүй туй болон гээд олонхи хүнүүд мэдүүлһэн байха юм. Эдэ тогтоолнуудай гараһан- ный һүүлээр манай партбюро эдэбхитдээ суглуулаха, тусхай хөөрлэдөө үнэгэрэн, энэ тогтоолые хүн зондо яажа тайлбарилха, ойгуулаха тухай хэмжээнууде харалһан байна. Ингэжэ партина эдэбхитд тусхай даабритайгаар ажалша коллективүүдтэ ошожо, хөө- рлэдөөнууде үнэгэрэн, зон- ной эхлээн һанамжа, дурд- хал бэлшэжэ абаһан байна юм. Агитаторнууд, партбюрогй гашууд хүдэлмэришадэй сугла- нуудые үнэгэрэ.

КПСС-эй ЦК-гай апрелин (1985 он) Пленумай болон эдэ тогтоолнуудай шидхэбэринүү- дые бөсөлүүлэхэ талаар парти- бюро тусхай хэмжээнууде харалһаа һэн. Архидалга бол- он алкогидизмтай тэмсэхэ комисси байгуулагдан байна. Харалгадан хэмжээнууд- дай ёһоор рейдүүд үнэгэрэг- дээжэ, ажал үедэ архи ууһан хүнүүдэ элирүүлһэн, тэдэнэд элдэб яла, зэмэ тохогодон байха юм. Тикхэдэ сельсове- тэй гүисэдкоммо нитын жу- рам эбдээг, архи хэтэрмэ хөөр эуудаг хүнүүдэй нэрэ

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХАБААДАХА ХЭРЭГ

газарта, ажал дээр архи ууһан дүш гарн хүнүүдэ элирүү- лэхэ лэй. Бээ эһон ажалла- га муу, али амарша байхада архи залжжархобод, хүрхэй хуюхон, зүрхтэйшье болоод ябаһан заримашууд захиргаа- лын комиссин заседани дээрэ дуудагдаа, зүбшэн хэлсэгдэ- ннэ, бултадаа ала түлһэн байха юм. Жэшээлхэд, В. М. Гомбожапов, Ц. Г. Дыршанов, Ю. Г. Митпов гэгшэд архи ууха хоёрдох бари- дамжа, 50 түхэриг түлһэн гээш. Тикхэдэ эдэл хөөрлэдөө- нэй ёһоор дүрбэн хүн архиһаа аргалдаг больнидаа эльгэг- дээ.

Гансал хэлэлтэн ашаар ар- хитай тэмсэхэ бэшэ, харин хүн зоной дунда ойгууланмэри хүдэлмэри абуула, нитэ-по- литическэ хүдэлмэрибээ зорхи- жүүлэхэ үялгатай байна. Архи уунгүй, бээ сээр һайнаар абажа эбдаг, аманша бэрх, сүлөө сагаа аша үрэтэйгөө үнэгэрэгдэг хүнүүдэй ажабай- дал зүбөөр харуула, шэнэ ёһоо заншлнууде дэлгэрүүл- хэ хэрэгтэй. Архидалгатай тэм- сэхэ түрүү дүй дүршэл халан абаха хэрэгтэ политическэ, экономика хуралсал нү- лөөлхэ ёһотой. Энэ талаар ганаше эндхи дүршэл хэр- гэлхэ бэшэ, харин оронгойгоо түрүү предпринят, эмхи зурган болон ажыхинуудай хэрэгэлдэг олоор арга халан абаха шухала.

Бидэ партбюрогй заседани газарта, ажал дээр архи ууһан дүш гарн хүнүүдэ элирүү- лэхэ лэй. Бээ эһон ажалла- га муу, али амарша байхада архи залжжархобод, хүрхэй хуюхон, зүрхтэйшье болоод ябаһан заримашууд захиргаа- лын комиссин заседани дээрэ дуудагдаа, зүбшэн хэлсэгдэ- ннэ, бултадаа ала түлһэн байха юм. Жэшээлхэд, В. М. Гомбожапов, Ц. Г. Дыршанов, Ю. Г. Митпов гэгшэд архи ууха хоёрдох бари- дамжа, 50 түхэриг түлһэн гээш. Тикхэдэ эдэл хөөрлэдөө- нэй ёһоор дүрбэн хүн архиһаа аргалдаг больнидаа эльгэг- дээ.

Хөөрдохөөр, һүүлэй жэл- нүүдтэ хүнэй наһа барахада архи аялалдаг заншал бин бо- лшоо һэн. Хэр ургаа хойшо хээзэ буряад зон хүниие үдэбшөө, ерхи унжа байһан юм! Зариман хүниие хүдөө- лһөнөшье мартажархобод, амаа халахада, хүхилдэжэ, дуу дуу- лахаа һаагуур хуула. Имэ ябадалье отго болоула гээжэ хэлсэлһэн байһанда. Энэ талаар ойгууланмэри хүдэлмэри яһа- ла абуулагдаа. Энэнииемэй бүгдэ халуунаар дэмжэжэ, хүниие хүдөөлэлгэндэ архи табигдаха болоо.

Эдэ бүхэ асуудалнууде шидхэлхэдэ коммунистуудыг үүрэгтэ дээшлүүлэхэ талаар партина олон нотагта кон- церт ээлхэ ёһотой юм. Мүнөөшье манай нотагта кон- церт үүрэгтэ түр үнэгэрэгдэ болонхой. Тусхай микрофон байха ёһотой бшуу. Комму- нистиуд ашуулаха оролөө хэлсэлхэ. Дуратай дугаа дуу- ладаг байха юм. Харин саһа- даа бидэ түрэн урла тээ гэрэ бүлхилхитэй хөөрлэдэжэ, сугларашадне һонирхуула, архи анхаралыне татаха тусхай сценари бэлдэхэ гэжэ хөө- рлэдөөбди. Манай олоой бай-

Тракторна бригадын тоо бүридхэгшэ Николай Сергеевич Еманюков Ивалтын районий «3 марта» колхозтой ажалшадта ехэ хүндэтэй хүн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран ажалша бэрхэ зан абарнтай, даанга абаһан үялгадаа харюусалга хэтэйгээр хандадаг. Мүнөө наһанайгаа амаралтаа тэрэ гараһанша һаа, ажыхингаа халуун ажалы эхилхэдэ, арга шадлаараа хубитгаа оруулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. С. Еманюков. В. ПЛУТЫН фото.

КПСС-эй XXVII съездын угтуулан

БУСАДАЙ ДУНДАНАА ШАЛГАРНА

Байгша оной октябрь һар- ын байдлаар абаад хараха- да, завойдо 106 хүдэлмэри- шэн арбан нэгдэхэ табан жэл- лэй тусб, дааброннуудые тус бөсөлүүлһэн байна. Брига- данууд абаад харабал, 11 бригада тусбтэ табан жэлээ түгсхөө. Жэшээлхэдэ, локомо- тивай мөөрнүүдэ бүтээдэг цехэй партина организаацин секретарь Ф. П. Бахановай хү- рэлдэриг бригада түрүү- шүүлэй эргэдэ жагсана. КПСС- эй гашуун Ж. Р. Бадаеве күн- ченэ цехэй 4 хүнөө бүридэ- һэн Бригадэ үндэридаг юм. Эдэнэр арбан хоёрдохи та- бан жэлэй тоосоогоор ажалла- жа эхилхээр үнэйи. Цехко- мой түрүүлгшын орлошо В. А. Гарилов вагонно-столяр цехэй ажалай ветеран, за- войдо эрхим хурган хүмүүжү- гдэгшэдэй нэгэн мүн. Брига- дын гашуудай бултадаа ураг- шатай ажаллажа, тусбтэ та- бан жэлэй хийше дабажа га- раһаниын һайшаалтай.

Республикийн тэрэан ажал эрхилгэгшэд, агрономическэ ал- бан 1985 оной ургасин үндэ- нэ һуури табихын түлөө ехэ- хэн хүдэлмэри абуулаа. Тус- хайбал, орошо таряа үйлдэ- гдэриг дээшлүүлэхэ, үрлэ хүрэнгэ хаах, гүрэндэ худал- даха тусбөө дүүргэхэ хэрэг- тэ онсо анхарал хандуулагда- нан байха юм.

Энэ жэлэй хабарай тарил- гада нөдөндонхойдо орхо- доо һайн шанартай үрлэн хэр- гэлгэдэ һэн. Илангаяа Бэ- шүүрэй районий ажыхинууд 97,4 процент, хурмажаһанхид —97, Тарбегатайн район —94, Хяагтын район —92, Хэрин таргаша —88, Барганаһанхид —87, Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозууд —85 процент кон- дичион үрлөөр тарилгаа үнэгэрөө бэлэй, 16 районий эрбан нэгдэхин 80 процент хээ дээш шанартай үрлэ хү- рэнгэ хэрлэгдэ.

Бэшүүрэй районий 15 ажа- ри 11-ниин, Хэрин райо- ной 8 совхозой 4-ниин, Тар- бегатайн районий 8 колхоз, совхозой 5-ниин 100 процент эрхим шанартай үрлэ хэрэг- лээн байна.

Байгша ондо 218 мянган гектар талмай дээрэ үнэ сэн- тэй, хогын хараатай, шэнэ сортинуудай үрлэ хүрэнгөөр тарилгаа. Илангаяа күдч-жүүл- гшэ, «селема» гэжэ обесой, «бурятская-74» гэгшэн шани- сын сортинуудаар тарилгаһан талмай нилээд үргэдхэгдөө.

Ажыхинуудай агрономууд үшөө үблэй байхада, тэрэлан эрхилхэ севоббородой ёһоор үрлэ үйлдэбэрхихэ үчастогуу- дые хараалжа, тэрэн дээрэ яамр культуранууде оруул- хэд, хэдидэ тариха, хэдн үтэгжүүлгэ оруулаб гэж мэтэ асуудалнууде бодомжил- он байна. Республикийн ажа- логчид 217,7 мянган гектарга үрлэнэй орошо болон орчо- хотобовоо ургамалуудые тариха түсэбтэй һаа, харин тэрэнэ 222,9 мянган гектар- та хүрөө. Эдэ үчастогууд совхозуудай дирекциин, хүдөө ажыхин управленинүүдэй захиралтын, колхозуудай шид- хобэриин ёһоор тусхай актёр дамжуулагдан үтөө.

Үрлэ үйлдэбэрхихэ газарые ажыхинуудай агрономууд хо- до анхарала абажа, бөг үбшэн- тэйн үргэнөөр тэмсэлһэн бай- на. Нэн түрүүн Хэрин райо- ний Хурчин совхозой агроном Н. Р. Евсеевы, Удин совхоз- хоо Н. Н. Халматовы, Хяаг- тын районий «Родина» кол- хозхоо Ф. С. Воронны, Бэшүү-

ҮРЭНДЭ-Ү БУРИН АНХА

рэй районий XXI партсъездын нэрэмжитэ колхозхо Л. В. Воронцовы, Хэлин совхозхо А. Н. Пестеревы, «Победа» колхозхо С. Г. Синициныи дурдаад, хээн ажаларые омо- гороомор.

Зарим ажыхинуудай агроно- мууд үрлэ үйлдэбэрхихэ үчастогууде тодорхойлохо үгөөс, саашан ямарше хүдэлмэри абуулагдай. Сэлэнгын, Хэжэн- гын райгүйсэдкоммуудай хүдөө ажыхин управленинүүдэй энэ хэрэгтэ анхаралаа һулаар хэнэ дуулан дээрлээнэ, жэл бү- рийн таригдан үрлэнэй ша- нарны доошолохо, энэ жэлэй ургасада оройдоол 59 ба 53 процент хүрэтэр кондичион үрлэ хүрэнгэ хэрлэгдэ- ннэ байна. Мүнөө болотор эдэ районуудай үрлэ үйлдэ- бэрхихэ үчастогууд тусхай ээ- тэй хирлаар даалгагдажа үтөө- дүй байһандан халагламаар.

Һайн шанартай үрлэнэ хүдөө ажыхин ургамалуудай үндэр ургасин эхин мүн. Гээд энэниие тэрэлан бүхэн элдэ- х ёһотой гэжэ һанхаджа, зарим агрономууд тэрэнэ мар- тахархайн байдаг. Сэлэнгын районий Тельманэй нэрэмжитэ совхозой, Керл Марксин нэрэмжитэ колхозой агроно- мууд үрлэ үйлдэбэрхихэ та- лар ехэл дутагдалтай. Хэжэн- гын районий Чисаин үрлэн- нэй шанарыне «нажаруула» нитын орондо тэрэнэ доошо- луулжа байхад, Жэшээлхэдэ, тэдэнэр 1984 ондо 62 процент тарилгын шанарта хүргэдхэлһэн үрлэнэй һаа, харин нөдөндө 41 процентдэ хүрөө.

Республикийн тэрэлан дээр мүнөө муу бээш ургаса хү- рэгдөө. Орошоной тоогууд дээрэ шэнэ ургаса оржо байхад, Энэ жэлэй орошо таряа арилгаа, сээрлэхэ, хатааха захиралгунууд хэр бэлэн бол- гогдоһон гэжэбэй Шалгалтын хобэриин ёһоор тусхай актёр дамжуулагдан үтөө.

Байгша оной таряа хуряал- га бэрхэтэйхэн эрхэ байдал- хоо Н. Н. Халматовы, Хяаг- тын районий «Родина» кол- хозхоо Ф. С. Воронны, Бэшүү-

хүдэлмэри хэдээгүй байһаар Тугелай байрын үүдониин һанамжа унанхай, досоон харанхай, муухай, ехэ шинг- тэй. Эндэ заһабарилгын хүдэл- мэрин абуулагдаагүй. Байһа- ныи эли тодоор харагдана ха юм. Саг ошохок байна. Эдэ Аугтагалнуудаа хээзэ усадхаха юм аба.

Байгша-дара һууриной һу һаалин фермын байдалыне харахада, газарай хүдэлмэри үнүүлээр байһан мэтээр үзгэ- дөө бэлэй. Мүнөө энэ бай- рыны заһабарилга хүдэлмэ- ри эхилдэгдэнхэй. Тэрэнэй оройны шэнэлхэ һаналга, гар, бүхн юмээс элдэ тата- тархайнхай. Тэжээл буулуул- гдэ цехээ үлээбэрхилдэг юм. Энэ- лэ төд ондо байдалтай. Заһабарилгад ишээ харгы- нөшье мартажархайтай. Тэд ферм дээрэн хээ, бутээжэ ажалы үгаа ехэ. Байрын шалынэй, дүүжэн харгыне шэнэлхээр болоһон үнэйи. Нэг шэбэ арилгадэг түхээ- рлэһэн хүдэлгэдэггүй. Бай- релын муу заһабарилга хэ- рэгтэй, сеегаалжа, шэл хээс

Ферм дээр аяр хү- дэлмэрин хэдгээ ёһотыне совхозой ахмад зоолхоник Г. Ф. Меланова хабар бай- халы хээжэ һэм. Тэдэ хэн-

ГЭЭГДЭЛХЭЭ ГАРАХА АРГАТАЙ ААЛ?..

Захвалинай районий долоон совхоздо хонин хүрэг үсэ- бэрлэгдээг. Мүнөө үедэ бүхүдөө 32 мянга гаран тол- гой, тэрэ тодо 14700 эх хонин хөрүүлэгдана. Үргэн тала дайагүй газарта хонин хүр- гээ олошорууланхэ бэрхэтэй. Гэбшье урда хонин сагнаа ажалша бэрхэ малшад энэ хон- ие, ямадыне урагшатэйгөөр үхэбэрлэдэг гэжээ. Жашынэ, Хамнини совхозой суута хонин- шон районий хэдэ дахин чем- пион Г. Г. Базаровай гэр бүл- кой коллективтэ 100 эх хонин бүрнөө 115 хураган абажа, хээлхэнэ һалгаһадан, дунда эргээр 25,2 килограмм шэг- ниүрэй болгодоһон, хонин бүрнөө 4,6 килограмм ноохон хайшалгаһан байна. Тэдэнэр эрбан нэгдэхин табан жэлдэ тусбөө гадуур 1071 хурга абаа, 30 центнер ноохо хур- шалга, 300 центнер мяха үй- лэдэрлөө.

Табан жэлэй гүрэндэ ноо- ло худалдаха тусбэ 56 цент- нерээр хүсэбгүй. Байгша он- до оройл 728 центнер са- гаан алтан үйлдэбэрлэгдөө. Харин тикхэдэ үнэгэрэн 4 жэлдэ дунда эргээр 880 центнер, тэрэнэй урдахи 10- дехи табан жэлүүдтэ 948 цент- нер ноохон абадаг байһан юм. Мүнөө эхэ хонинхо дун- да эргээр 2,8 килограмм, түлгөөн 2 килограмм ноо- рон абаһа. Тон бага хэмжээ- нэй нооно үйлдэбэрлэгн гол шалтаганууд гэхэдэ, нэн тү- рүүн хонин хүрэгэй үүлтэри хайгайруула хүдэлмэри ураг- шайгөөр эрхилгэдэг бол- лоо. Нотагэй шээрүүн эрхэ байдалда тээшгүй, хада уулин бэлээрэдэ тааруу, ашаг ол- зо эхээр үгэдэг хонид илгэдэ- жа олошоруулагдангүй. Ха- рачин совхозой дамба Цыде- новэй эхэ хонид хургадһаа- ше жэжэ гэхээр бээтэй бай- тан тула үржүүлгэдэ муугаар ороо: Мүн имэ дутагдалнууд Дүтэлүүрэй совхоздо ушара. Хонин хүрэгтэ эхэ малэй тоо үсөөн байһаар.

Хамтын подряд хэрлэгжэ, ежадын тоосооной гуримар ажалладаг Хамнини совхозой хониншодой түрүү арга, дүй дүршэл бусад ажыхинуудта нүүлэр нэбтэрүүлэгдэнэ. Сов- хозуудай тусбэлэгин, бүрид- хэлэй алһоний хүдэлмэрилэ- шэд хониншодой дунда ойл- гууланмэри хүдэлмэри үргэ- ноор абуула үялгатай.

Ажыхинуудта хонидой дал, байранууд хуушараа. Шүг- түхэлэй, дулаан далнууде берига унхагарна. Хамни совхозой, 2-дохи отделинеи эрхилгэгшэ С. А. Шойдоновы мэдүүлээр, хонидой дал шэ- нэ проекээр барихада ороо хүндэ, ехэ гаргашатай. Тий- мээ энэ ажыхинуудта дэм- жэгдэнгүй.

Хонин ажалай урагшагүй- дэлгын гол шалтаган кадр- нуудай үсөөдөнһөнөө, тэднэй дунда ойгууланмэри, һуралсалы хүдэлмэрин үндэр хэмжээндэ абуулагда- даггүйһөө болон Районий 190 хонид оройл 87-ниин гээшэ гү, али 47 проценттэй I болон II класгай малшад юм.

Сугта хониход Е. Р. Норд- беева, В. Д. Базарова гэгшэд тус тусгаа 1000—1500 эхэ хонинхой комплекск толгойлох, зөлуушүүд олоор өһөднэй. Мөө мэрэгэлдэ һургаа, мал ажалда дуратайгаар тэднэ- нэ үчүүжүүлэхэ гэгшэн дуу- рахал оруулаа. Энэ үүсхэ- дэ ажыхинууд дүй дүр- шлэйг жиншад, бүхэ мэр- гэгэлтэд хүтэлбэрлэгшэд Ари- рай дэмжэхэ эргээтэй.

Захвалинай районий хонин ажалай хүдэлмэрилэшадэй ур- да 1984 ондо ноохо, мяха үйлдэбэрлэгн 68 процентээр дээшлүүлэхэ, гээлтэ хорло- тоггүйгаар хургаа абаха зорил- го табигдана. Хэралгадан дааброннуудаа бөсөлүүлһэн ту- ла бүхн хониход зооветэр- лэгшэдэй эршэ зоригтойгоор эдэбхитэйгээр ажаллаха үялгатай.

Ш. НАКШЕЕВ, манай корр.

Хөёр ондоо байдалтай

Һайн эзэн саг соош юмээс хэдг, бүтээдэг гэжэ. Имэ жэшээ дээрэ Кабанский рай- оной Байгал-Хударын сов- хозой Корсаковай һунэй ком- плексые давааха С. Ц. Иль- гевые дурдахад. Юуб гээ- хэдэ, энэ хүмэй зунай ха- лууна ажалай үедэ байра бай- делла заһабарилга эхилдэг заншалтай юм. Үнэгэрэн зун үбшэ тэмсэлэй түлэг бэлдэ- хэдэй байха үедэ тэрэ үнэ- дэй байрыне заһабарилуу- ла талаар нилээд ехэ хү- дэлмэри абуулаа һэн.

Мүнөө Корсаковай һунэй комплексын бүхэй байрнэй заһабарилгад дүүргэлдэн- хэй, нар шобэ гаргаа транс- портёр һэлбэн шэнэлэгдэн, хэй, байра дулаасуула, үһ- лүүрин түхээрлэгдүүлгэ һэл- гүүлэгдэнхэй. Эдэ үдэрүүдэ стовоо, улаан булан, сагаан эдэе хадаглаха талһага тү- хээрлэгдэжэ, һу хүргэхэ хо- лонийн тодогхоого дүүргэ- гдэнхэй. Мүн лэ энднэ һаа- лишадэй бээ аргалуулаа физикообинет түхээрлэгжэ байна.

Энэ жэлэй малай үблэ- жэлгын эхилтэр хараалгадан бүхэй хүдэлмэри түгсэхэ аргатайбди, хээшье юмээм- ний дүррэнтэй, — гэжэ С. Ц. Ильгеве хэлэнэ.

Гансал тэмээл буулуулдаг цехын үшөө бэлэн болгог- доогүй. Мүнөө тэрэнэ һэл- бэн шэнэлхэ, нөдөндонхойгоо дутагдаһаа усадхажа байна. Хабсаргаһад энэ һара соо цехээ тодохо дүүргэхэр тү- сэлбэнэ. Энэ хэрэг мүн лэ комплексые даагшын анхарал- да абтанхай.

Хөёр ондоо байдалтай

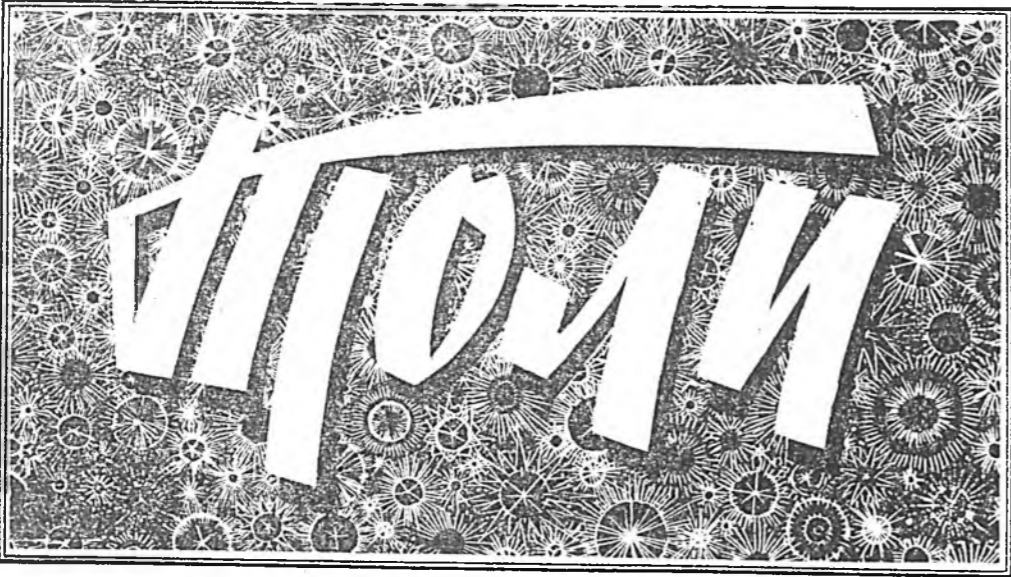
Һайн эзэн саг соош юмээс хэдг, бүтээдэг гэжэ. Имэ жэшээ дээрэ Кабанский рай- оной Байгал-Хударын сов- хозой Корсаковай һунэй ком- плексые давааха С. Ц. Иль- гевые дурдахад. Юуб гээ- хэдэ, энэ хүмэй зунай ха- лууна ажалай үедэ байра бай- делла заһабарилга эхилдэг заншалтай юм. Үнэгэрэн зун үбшэ тэмсэлэй түлэг бэлдэ- хэдэй байха үедэ тэрэ үнэ- дэй байрыне заһабарилуу- ла талаар нилээд ехэ хү- дэлмэри абуулаа һэн.

Мүнөө Корсаковай һунэй комплексын бүхэй байрнэй заһабарилгад дүүргэлдэн- хэй, нар шобэ гаргаа транс- портёр һэлбэн шэнэлэгдэн, хэй, байра дулаасуула, үһ- лүүрин түхээрлэгдүүлгэ һэл- гүүлэгдэнхэй. Эдэ үдэрүүдэ стовоо, улаан булан, сагаан эдэе хадаглаха талһага тү- хээрлэгдэжэ, һу хүргэхэ хо- лонийн тодогхоого дүүргэ- гдэнхэй. Мүн лэ энднэ һаа- лишадэй бээ аргалуулаа физикообинет түхээрлэгжэ байна.

Энэ жэлэй малай үблэ- жэлгын эхилтэр хараалгадан бүхэй хүдэлмэри түгсэхэ аргатайбди, хээшье юмээм- ний дүррэнтэй, — гэжэ С. Ц. Ильгеве хэлэнэ.

Гансал тэмээл буулуулдаг цехын үшөө бэлэн болгог- доогүй. Мүнөө тэрэнэ һэл- бэн шэнэлхэ, нөдөндонхойгоо дутагдаһаа усадхажа байна. Хабсаргаһад энэ һара соо цехээ тодохо дүүргэхэр тү- сэлбэнэ. Энэ хэрэг мүн лэ комплексые даагшын анхарал- да абтанхай.

Хөёр ондоо байдалтай

ЗОНОЙ МАГТААЛДА ХҮРТЭХӨӨР

«Модо, шулуунда «ами оруулжа», өөрийн зан асартай, ааша, маягтай амьтан гү, али хүн болгож шадаха гэжээ» байгалаар заяагдсан бэлг мүнх—гэж монгол нийгүүлэхин Чүлтэм нэгэст намда хэлээ нэн. Республикын мэдээж скультор, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша Геннадий Васильевтай уулзаж, хөөрлэдэх буримхай ссэн тэдэ үгнүүд ухаандын нэргэн нагаддаг.

Геннадий Георгиевич Васильев Загарай аймагай Додо-Элхидэ Нуурижахан, угараа Анаир нотагай буряад булээд, 1940 ондо түрэлэн, Архангельск хотодын Ломоносовой нэрэмжтэй уран зурагай хургуулине дүүргэж, нотагаа бусадны намтертай. Эир залуу наһанһа Геннадий түрэл буряад ардайнаа үүхэ, аман дохёол шулаа, тичхэ нуртоо арадай уршуулай «алтан» бүтээлүүдэ шэнжлэж үздэг байгаа. Үздэ нэртүүр зантай, хэзэхи гээ һаа, хэжэ, бүтээжэ һалаа, даг хүн хөдөө түрүүшнэгэ алхамһа өөрынгөө, өөрсээн шэнжлэж бүтээлүүдэ үрлэжэ үлдэжэ. Энэхэн үедэнь Цириенжа Балдано, Ромэн Сидорович Мэрдигее болон бусад тэрэндэ багшлан, заабар, зүбөөлөөрөө залуу мастери дүнгэлсэн байна. Геннадий өөрөө элдэр урин зантай хүн тула олон һайн нүхэдэй болоо. Тингэжэ пост Дондок Улытуевтай нүхэсэн, дууша сэдхэлэйт аха нүхэрөө яһаа ехэ юумэ ойлгохо, мэдэжэ абан юм. Тэрэнэй эрхим багшанар нэргэн болохо Жабон арадынгаа угуй түхүүне тон һайнаар мэдэжэ, урдангай дүрхэлүүлэй уран аргуудыне бэрхээр тайбарилжа шаладаг тула Васильевтай ахтар эснэй заабарнуудыне үгээн байха.

Анханһа даруу зантай, Геннадий Васильев юумыне олон тээхэнэ харжа, шэнжлэж үздэг гуримтай. «Зуу дахин хэмжэ, эрьюул, урбуул, сасуулга үзэ—тингээ тэрэ нэгэст хэлээ бэлэй. Наяхана мастеринойн ороходом», Геннадий Георгиевич ямар нэгэ дарханһа өөрыгү хүлээжэ аршуулар аршаасаан, һахи һалаг үхэдэжэ байба. Амандаһа һаалта хэжүгэй гэжэ аргаһанар: «Болохо һаань, үлдэж эрхэсэн»,—гээд гаража ошооб. Үлдэшин 9 часта мастеринойн эрэлд байгаа һэм. «Гена, мори талхалжа байһан дарханда адилш»,—гэжэ байтараа, алдажа хэлбэр гэгшэндэл, уг-маг гэжэб. Харюусабагүй. Мийндэ гээд, нэгэ хүшэр ираржиба. Тэндэхи замби түбээр дүүрэн гүйлгэдэжэ ябелан хазар мориотышуу харгалдажа, би зориутагай хайһан хэбэр үзүүлбэргүй. «Энэхи томо экспозициин нэгэл хуби гэжээ»,—гэжэ Геннадий намда сйлгуула. «Морин, морин...»,—гэжэ дурата дурагуйгөөр дуугархалам. Гена намгае ойлгожо: «Хуушанайһаа дабтана гэжэ һаналтайш!»—гээд, шэнэ хөдөн бүтээлэ, илангсаа хуша модонгой халуун «шунанай» харьялаа алдагай зүйлүүдэ харуулба. Тэрэ ехэл сэдхэлээ худалдани.

Энэ буряад драмын театрай шэмгэлүүлүүд—гээд, Гэсэрэй, албан зонийн багшарынууде «нежаалгажа» нилэһэн багуудандаа эскизүүдэе харуулба. Гой даа, юу хэлэхэб! Искусство шэнжлэгшэ бэш хөдөө энэ тэрэ юумэньнэ яжа хэгдэһи ойлгошөгэй байжа болооб, зүгөөр бүтээлүүдэһи гадаада түхэл шэнжэ доторингоо бодолтой нягта холбоотой, үнэхөөр бэе бэетээ зохиолдон зүйлүүд гэжэ һанаандаа сэгнэбэ. Энэ үедэ Генын заахан басган—Ларисахан би боложо, ехэгээр гэзетэ, жүжгелүүдэ асаржа, намда харуулба. «Огонек», «Искусство», «Звайгане» (патыш жуурал) гэжэ мэтин журнал, газетүүд соу Ген-

надий Васильев тухай бэшгэдэһэн, бүтээлүүдэһэн буулгабаринууд толилогдонон байба «Советская культура» газетын нэгэ номерто Г. Васильевтай нэрэ манай орогно мэдээһэн уран зураашай нэрэнүүдэй дунда бараатай харгалана. Тэрэ статья соу буряад скультор тухай тэмдэглэл бии: хара баһаһа һийнүүдэй дурлама, элдэб зүйлүүдэе урлаһанһе һаа, нэртүү оролдосын ашаар зохиохы өөрсэ маягтай, хүжэнги бэлэгтэй скультор болоо гэжэ бэшгэдэһэн. Жабон, Цириенжа Балдано, Ромэн Мэрдигее мэтин арадай уран дархашуу тэрэндэ туһалаа гэжэ заагдаха юм. Хизаар ороноо шэнжлэгшын хүбэлмэрээр, археологичка бэдэрлэгшүүдээр һонирходог байһанинһе тэрэндэ ехэ туһалаа. Юрэдөөл, Г. Васильев гэжэ тусгаар, бэлэгтэй, өөрын хараа бодолтой уран зурааша, нарин нягта хүн гэжэ статья дотор тэмдэглэгдэһэн.

Геннадий Васильев өөр тухайгаа юуһе хөөрлэдэггүй. Гансал бүтээлүүдэ харуула һаа, харуула. Мастерской сооны гуримтай, Дүүргэлээ дүтэлэһиһе һаа хэлэгдэһиһе зурагууд дээгүүр, доогуур табатай. Хажуулаа—инструментүүд. Нүхэ, хөрөө, харуулаа эхилээд һийлүүр, һүүһүүдэ хахгүй олон.

Энэхэнэй Гэсэрэй толгой болохо юм. Энэхэнэе түнхэжэ үедөө английша һүүшэми хэди дахин түрээ, тугдээрэ гэжэб,—гэжэ энэхэнэйлэн бээрээ, тэрэ «олгойгоо» нам тээжэ эрьюулэн харуула. «Энэхэй «эхиримы» Хоца Нэвсэ-эвей нэрэмжэтэ төлө соо бии. Харһан байгаа ёһотой!»—гэжэ асууха юм.

1964 о-до Алас-Дурнада үнэгэргэлэһэн выставкыда тэрэнэй «Бүжэ барилдааша», «Һур харбагыдаһа гэһэн бүтээлүүд шанда хүртэһэн байна. Тэрэ гэгнэһэ хойшо Геннадий Васильев зонанһа, бүхэрсин болон бүтээсөөнэ выставкындэ хабаадласажа, мэргэжлэтэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэжэ эхилээ. 1971 ондо тэрэ СССР-эй Уран зураашай холбооны гэшүүн болоо. 1973 ондо тус холбооны зууралгаар скульторнуудай уласкоорондын симпозиумда хабаадажа, тишэ абаһанан «Хтаржа байһан ануушан», «Малшан» гэжэ хоёр бүтээлэне мэдэжэ шэнжлэгшэдэй магтаалда хүртөө, 1974 ондо Геннадий Васильев Буряадай комсомолой шангай лауреат болоо. Хойто жэлын Буряадай АССР-эй габяята уран зураашын нэрэ ээрэ тэрэндэ олгогдонон байна. Харин 1979 ондо уран бэлэгтэй улам хурсадажа яһанан скультор республикын арадай уран зураашын хүндэт нэрэ ээрэгдэ хүртэһэн юм. Тэрэнэй хабаадласан выставкынууде дурлаха болоо һаа, нилээд олон байха. Алас-Дурнада гү, али Сибирьтэ, оройнойн ямар нэгэн хотодо томо томо выставкынуудэй үнэгэргэдээд, Геннадий Васильев заатай хабаадласан байдаг. Тингэжэ «огонь» үгы. Нэгэ талаар, Буряадайһа искустваны түлөөлэжэ хоёрдохөөр, өөрынгөө бүтээлүүдэе бусадтай хайтай, сасуулга, зохиохы шангахан шалгалта гарна гэжээ. Г. Васильевэй бүтээлүүд дэбгашагүй нашоһана түхэл шэнжлэгшэ гэжэ выставкэ бүхэн дээрэ тэмдэглэдэг. Зохиохы ажалын тэгэл сэнтэй шэнжэ тэрэл гэжэ ха. Уран зурааша бэлгэ талаангаар хэдиһе «салгидаг», хэдиһе огсом өрөөгөөр ажалаг—дотороо нэгэл гайтай хэжүгэй байгаа һаа, нэгэн гэбэл, хоонон формалгэст болоод гү, үгы гэбэл, тэрээхэн хайса соого суурхав, савшадаа хожоршодог ха юм... Васильев энэхэн «аюулыне» залуу гүлээр ябахандаа ойлгожо абанан байгаа гү, али һүбэлгэн хурсадаа туйгоо гү—хургуулиа дүүргэдэ, нотагаа бусажа эрхээр лэ, арадынгаа түхүн алтан абдарһаа зохиохы ажалындаа эхи татаһан ушартай. Тингэжэ Геннадий Васильев буряад искусствода өөрынгөө батахан һуури ээлжэ, нэртэй солотой уран зурааша болсо.

Савшанхи зорилгонуудын буриһе һайхан. Өөрын уйтхан зүргөөр дурмажа ябадгүй, дэлхэйн уран зураашай зохиохы маягуудтай танилсажа, бүтээлүүдэһи шэнжэ шанарыне шудлажа байдагыһе һайшаахаар. Сэһиһе хэлэхэдэ, энэ хүмэй сагайгажа залуурыне нэгэтэһе елдэнгүй, бахим берика ябана гэжээ.

С. АНГАБАЕВ.

Дайнай һуулын шатада Гитлер 3-дахн рангин капитан Александр Маринескы ирейхэй эгээл аюулай Даксан багшаһа гадна, өөрийн Дэй... мун» гэжэ сонсохо һэн.

Иимэ «үндэр хүндэд» хүтэхэдөө совет далайн-сэргэй офицер аюумэ хэһэн байгаа гэжээб!

Александр Маринескын номондалаа «С-13» гэгэн түүхэл үһэн доогуур тамардаг онгосо нэгэл удаа похотдо гарахада, 25500 тонно уһа түлхихэ арга боломжотой «Вильгельм Густлов» гэжэ адал томо фашист лайнере, 14500 тонно уһа түлхидэг «Генерал Штойбен» гэжэ сэргэй ашаанай онгосыне шэнгэдэһэн байна. Энэ гэгэлтүүдэһе ехэл гүнээгэй урта шанартай байшоо бшуу. Тимэһэнэ Гитлер гурбан хоногой болзорто шанал бүүнэ орон дотороо сонсохо бэлэй.

ЧЕРЧИЛЛИН АСУУДАЛ
Ялтада болон конференциин үедэ, Крымдэхи Ливаддин ордон соу үнэгэргэдэһэн түрүшын заседаниин үедэ У. Черчилль совет сэргүүдэ эзэс Дантичын ээмдэн абаха гэжэб гэжэ һанаагаа зобонгөөр И. В. Сталинһа асууха зуураа, энэ портодо добогтоо хурдадаһиһе гуйһан байна гээд тэрэ конференцидэ хабаадһан Советскэ Союзай Флодой адмирал Николай Кузнецов хожомы дурсхан байдаг.

Атглин премьер-министрэй асуудал ба гуйла өөрын үдэхэдэ, энэ үедэ уһан доогуур тамардаг фашист онгосонуд Англин эркенүүд шадар сүйд тобо татаһаа эрид эдэбхижүүлэ һэм шуу. Тэдээр эхки ушарта Данцигта шэбээдэг, тэндэһэл ээрмэдэ, хой реисүүдтэ гардаг бэлэй. Эндэ ажорая хайһан «Вильгельм Густлов» гэжэ лайнерай баваа дээрэ уһан доогуур тамардаһан эзэдэ шатын хургуули хэзэгдэһэн байгаа.

Уһан доогуур тамардаг шэнэ түхэлэй онгосонууде ашалан, немечүүд Англин эркенүүдэе сумөөрэй хиналтадаа абажа, томо хэмжээтэй добогтоо операцинууде эхиждээ гэжэ бичихэ гээд англичануд һанаагтэй зобонгор унниһэй һэн. Удангүй тэдэ багсаажануудын сүм баталагдаба. 1945 оной январин 11-дэ гротс-адмирал Дениц «Агани» балы гэгэн юуса дохёо дамжуулба. Тэрэнэй ёһоор Данциг шидэ болдхэдэ гарһан уһан доогуур тамардаһан ээрэ гэжээб. Киль ба Гамбург дэры эржэ, шэнэ

шиндэбэ. Тэдэ уһанай норуу дэгүүрхшэ тамархада, «С-13», дэмы дае, хүсэхэ арга боломжотой байшаба. Эрэе талаһа добогтоо гэгэн түсэб энэ үедэ Маринескын толгойдо бүү

бүүу. Үдэнгүй «С-13» аюулуу гээртэ гаража, радио-гоор шэнэ захиралта абаба. Юуб гэжээ, энэ үедэ Ке-нигсбергһээ гарада, баруулажа шэглэн, «Генерал Штой-

сан байхаа өөрийн дэмы носоход, шэнэ ахай шидэһэн абаа һэн. Энэ нээлтэ һаанга гайхал—«Энэ нөө үеын эрхэ таарамжа, эхлэжэ тоолоһон гегельм Густлов» ондо аһа үгэбэ. Тэрэ лайнерын тичи дэлбэ доор үүсчэһэн бшуу.

АЛЕКСАНДР МАРИНЕСКЫН БААТАРШАЛГА

Удангүй Александр Маринескэ эсминчүүдээр хүрэлгэлдэһэй, ёһотойн харуул доро абаһан тэрэ онгосыне алдуугүйгөөр оломо. Бүхэ кипкаһа даа добогтодо бэлэгтэй гэжэ хэбэр. Нилээд дүтэлэн эрээд, хоёр хажуудаа абадаг ябадаг төрөлзүүдээрээ мэргэлэн будлаханда, далай, долгин элбэгээтэн сагаалжижа, тэнгэри уһан хоёо нилээдэл гэгнэдэл болобо. Удангүй 3 мянга гаран сэргээһи тээһи «Генерал Штойбен» гэгэн онгосо Балтин далайн гүн уруу хэлээдэ шэнгэн хосороо һэн.

**ГИТЛЕРЭЙ ЭСЭЛЭН
ХОСОРХОН НАЙДАЛ**

«С-13» онгосын баваажа бусажа ябаханда, ямар эхи илалта туйһанаһа Александр Маринескэ ушөө хөсөө ойлгохо, сэгээдэй байгаа бшуу. «Гүрэн трын урта шанартай гай хихилдолой далай дээрэ ушаруугадаһан тухай» хөөрлэдүүлэй зэрбэ үгнүүд тингээд Гемланд ургэнээр тарража байгаа. Энээн тухай эгээр, түрүүлэн Швейцарн радио бүхэ дэлхэйдэ мэдээсэ юм.

Хорэ шераа бусалһан Гитлерэй хундэ багсаа алдаба. Сэргээжэ булгад онгосонуудай на-чальнигыне бууажа алаха тухай эхирлэлтэ тэрэ дэры гаргаба. Харин уһан доогуур тамардаг совет онгосын командир Александр Маринескы ирейхэй эгээл аюулай дай-

Ш-Н. Цыденжапов

Харата һемон

Харата даһсанай номон
Хэдэн мянган модо
Холын зайгаар
тапалагданан
Хоёр дүтын хууууде
Нэгэ дор нэрбэбэ,
Нарата дэлхэйһэ
хахасуулба...
Хүбүүһингэ хатуу
тэмсэлдэ
Хосорһи эхэн мэдэхэдэ,
Хүндэ сохило даунгүй,
Харанхалан газарта унаба.

Хэзээ унтархаб?

Газарай гүнзэгэй өбөрһоо
Гал бурма халһан,
Помпей хотын зонин
Помпүүдэһи сугтань
шатаһан
Булай дохон Везувий
Бүхөөр мүнөө
ноирсонхойл...
Хэрэгтэй байгааһидал
галзуугаар
Хиросима, Нагасаки
усахлаһан
Хүнэй хара һанаа
Хэзээ унтаржа дууһаха?
Амая уһанай
хэрэггүйл

Архитһа арсахала һанабад, Амала уһанайһи

хэрэггүйл,
Хэнһе тэрэһини шамда
Хүсөөр шудхаха
уулгахагүйл.

«БҮРЯД ОРОН-35» ГЭЭН ФОТО. ЗУРАГАЙ КОНКУРС

ЭДИР МОРЯГУУД.

А. ЧЕПАКИНАЙ ФОТО.

АБАРИ ЗАН ТУХАЙ АРАДАЙ СЭСЭН ҮГЭНҮҮД

Абари һайта
Айда хонохо,
Аяр мууга
Хээрэ хонохо.

Зөөлн хүн
Зүрлэнһөн илдэмхэн
Хатуу хүн
Хабригаһа хатуу
Хэллэн хэлтэй түгал
Хоёр эхэ шэрэгээ.
Зөөлн хэлтэй хууһун
Хорн гүшые дахуула.
Томоотой хүн уургүй...

ПРАВДА БҮРЯТИИ

Нэгэдэхи хууданда. Мүрөөсөөд хабаадһан үгэ. «Турал байһан ала...»-ушгэр-шын тургу бээд, КПСС-эй ЦК-гай Поргибортодо. «КПСС-эй XXVII сэдэвин хүндэлдэ»-мэдээлэлүүдэй суглуулбар.

Хөөрдох хууданда. Партияна ажбайдал: тоосон ба һуналта. «Түрүүшын шатын һургаал»-А. Шулгынэй статья. «Нешанһи хэрэг»-Л. Бахалхановой статья. БАМ: зонны ашгалага. Гурбадай хууданда. «Галлиин кометэ»-А. Н. Макаровой статья. Хилын саанаһа. Дүрбэдэй хууданда. «Суботын үдэрэй галхан».

ГЭРЭЙ АЖАЛ ТУХАЙ ТААБАРИНУУ

Дээгүүр доогуур дэрбэлээ,
Дурбан галуун гангана
Харан эзы баһалаа.
(Үнэ һааха).
Дээрһээ дэб гэжэ буугаад,
Дэлхэй дэлбэ сохоб.
(Түлэ халхаха).
Мүр Мүрөө мушхалдөө,
Мүнгэн дугага буудлаа,
(Убһэ сабшаха).
Тэр-тэр абаатай,
Тээ шынги бэетэй,
Хадын саанаһа
Хатарһан хэбэртэй,
Элдин талые
Эдһин хэбэртэй,
(Эдһолгой машинаар юумэ оёхо)

ХҮСЭЖЭ ЯДААД, ХИ...

(Үгүүлэл)

Холо бээш нэгэ нотогта
Борохоон Хархан гэжэ хоёр
хүбүүд түрбэ ха. Борохон
хүбүүнэй бодолгойхон но-
дон булай түргэн мэдэгдэбэ.
Хархан хүбүүн хатуу монсо-
гоо бээрээ илгаржа, ульһон
унахаар тэршэлжэ хэбтэбэ.
Ингээд лэ эдэ хоёр улаан
бургаһан мэтэ уржага, үн-
лэжэ эхибэ.
Таба наһатаханууд тэдэ хо-
ёр талын дунда гоёхон шу-
бунай дальбарһаа олобо. Бо-
ро хүбүүн алыган дээрэ аба-
жа, гэрээ абаһахан, эдээр-
үүлхэм гэбэ. Хархан хүбүүн
тэрхиныне булгагад, хээрэ
ябһан хара нохойдо хэбэ ха.
Тэдэ хоёр талын дунда таһа
наһалдажа, Борохон хүбүүн
бархираа гэрээ ошобо. Хаб-
даһан хөмөрһаа бархираа бэ-
шэ, харин хайратай шубуухайе
хайрлаһан байба. Хүсөө үзэһэн
Хархан хүбүүн хоёр гараа
хүндөөр ээрэн, хойноһооны
дажажа нотагаа бусаба.
Он жэргүүд хойно хойно-
һоон һуһариба, үнэгэрбэ. Хо-
ёр хүбүүд аманһаа бэрхэ
хургуулиин һурагшад болобо.
Гансал Борохонһи Хархан
хүбүүнһэ үлү һайнаар һу-
раба. Хархан хүбүүн атаар-
жа эхилээд, ха-яа хойно-
һоон хүбүүд, басагадһаа
лууда «аб-хаб» гээд боло-
бо. Борохон хүбүүн сэдьхэл
зүрхэһи үбэлдэг гэһиһе эн-
дэл тухайлаба.
Хоёр хүбүүдэй инга дурэн
эрхэлээ, заретгаһанар дахин
хоюулайһе холбобо. Хордөө
Хархан наһатай, хөөрхэн басаган

Боро хүбүүе
шэлэбэ. Хэрэ
роо хойноһооны
найидаал ады-
зоний дунда
байса Боро
һоо хусаба, хо-
хон наһатай,
хара хөрдөһөн
һаа хамуу
Боро хүбүүн
хүс-хүс-хүс
хэлхэбэ.
Хүбэ эзын
сэбэ бээш,
Боро тогтомо,
ба, Боро хү-
һанаа, барш
нохойл, тэһэн
гараба, олобо
эрхэбэ, ошо-
дэтэй Боро
рагдлах өмөд
сал х-я-я
хүс гэжэ аба-
даг, һанаан
Хауругууһа
Хара хүн Боро
тээхэн хүс
түрүүн олохо
ойлгожо,
гэбэ. Суураг-
дэл баргама
дэл хусаба,
дээр тэдэ
дэб янаар
ра хүн хэрэ
улижа байда
Тэршээ
унажа, Боро
лон шүһэбэ,
Хара хүн хэрэ
жа, харанһа

ЦК-гай
М. С. Гор
олошон
новикын М.
вердэлдэн
11-дэ
Горбаче
вердэлдэб
дэб бээш
байдал
11-дэ
Горбаче
вердэлдэб
дэб бээш
байдал
ЦК-гай
М. С. Гор
олошон
новикын М.
вердэлдэн
11-дэ
Горбаче
вердэлдэб
дэб бээш
байдал
ЦК-гай
М. С. Гор
олошон
новикын М.
вердэлдэн
11-дэ
Горбаче
вердэлдэб
дэб бээш
байдал

ЗАҢАБАРИ

Газетимнай октябрийн 11-нэй
номерой 4-дэхи ноурта толи-
логдон «Мүнгэн медаль»
Гран-при гэгэн кореспон-
дентин эхин мэдүүлэһе
нигээд ушмалһи ушагшадэ
гуйнда.
«Франциин урда зүгтэ оршо-
дог Тулуза хотодо жэл бүри
үнэгэргэдэг уласкоорондын
конкурсдо хабаадһан манай
бэлгтэ дуушан, Буряадай
АССР-эй арадай артистка Га-

САЛИН АБАДАГ ҺҮҮДЭРНҮҮД

Хүн амиды ябаханда һайн-
шье, мууһе—элдэб юумэ
нэ үздэг, хардаг гэжэ
габ дса. Биһе бэшэшин
гурла бариха элдэб эсин
этгэдүүдэй нилээн олон
жал соу тэмсэжэ ябаханда.
Балһе юу хэ дуулааб, хара-
баб гэжэ һанадаг байгаа.
Харин салин абадаг һуудэр-
нүүд туһаа дуулахада, но-
ддими ехэ болшоо һэн.
Үнэй ушарһи хэрхэдэ,
имэ удхатай юм, «байгал»
үчкөзэй бүхгалтерой орлогшо
байһан Александра Абрамова
Жигмитова яажа бэлэн
мүртин-өөр мүнэ эди хэ туһаа
бахсан бодожо үзөөд, тоо-
соной бүхгалтерундтай—
Нелля Григорьевна Холлова,
Валентина Шойдонова Гал-

суглуулжа, буршитар баряад,
булгаг сүүмжэ руугаа шэхээ
һэн.
— Һэ! Ятарһа мэгдэнэ гэ-
шэбиһи! Юуень тинтэрэ ай-
гаа хүмэй! Федор Леонтевич
мание шалгаха, хинхаа хо-
ширло, — гэжэ А. А. Жиг-

митова халуун шулуу долбо-
но хүнэй янагтайгаар хэлээд,
хүбэржэ мүнхгээ харалгүйн
тоолоод, сейф руу хэжэ, хаб-
я сүүргелжэрхөө һэн.
Үнхэрөһиһе, ахамд бүх-
галтер Ф. Л. Плюсин һай-
хан сэдьхэлэйгээ һаруулахан
этигыле түһөлөгшадэа дуу-
һиһе ашаад, дурэн зоргон-
дон тэдэнэ табижарһиһан
байгаа гэжэ хожомыне эли-
рээ һэн.
Үнэгэрхэдэ, дурсагдаша
ноурунда улам савшадаа
улахандаа ерхэдээ, гост-
шые хураха арга олоол! Гост-
раһай хэлсээ баталһан «ноур-
нүүд» бии болгожо, гүрэнэй
мүнхэе бэнк руу абуудлаг
байба.
Хүнэй эдэлжэ эхилээдэр,